

Brighamia

- en endemisk plante fra Hawai

Fra Gordon Rowley, forhenværende professor i botanik, forfatter til en mængde bøger og artikler om kaktus og sukkulenter og meget meget andet, har vi modtaget denne artikel. Han har bl.a. skrevet bogen »Caudiciform and Pachycaul Succulents«, som rigtig mange af vore medlemmer har anskaffet sig det sidste år. I denne bog beskrives sukkulenter med de for lægmænd svære ord »pachycaul« og »caudex«. Orde- ne dækker ret enkelt planter med »tyk og/eller op- svulmet stamme/stængel eller rod«. Altså det vi kal- der knolde - eller stammesukkulenter.

»Salathoveder der vokser på mælkeflasker« var den uærbødige kommentar, som en tilskuer kom med, da jeg stolt viste 10 store flotte frøplanter af Brighamia frem, som jeg selv havde dyrket fra frø, medens jeg endnu underviste på universitetet i Reading. Kaktus- samlere og botanikere er heldigvis mindre nedladen- de i deres bemærkninger og normalt særdeles inter- esserede. Slægten Brighamia blev introduceret de engelske kaktussamlere i første nummer af British Cactus & Succulent Journal i 1983 (Vol 1. pp. 9-11), og den er et godt eksempel på den gruppe af ende-

miske planter, der vokser på øer i det subtropiske og tropiske bælte, der har udviklet massive opsvulmede, bløde, kerteformede stammer. (Endemisk: Betyder at planten kun findes et begrænset voksested. Anm. P. B. P.) Jeg har beskrevet andre i min bog »Caudiciform and Pachycaul Succulents« i kapitel 12, og det forbliver noget af et mysterium, hvorfor så mange planter fra slægter, der intet har med hinanden at gøre, har udviklet sådanne ekstreme former for »pachyalitet«, netop når de vokser på isolerede øer. Eksempelvis kan nævnes *Dendrosicyos* og *Dorstenia gigas* på Socotra, *Impatiens mirabilis* på Langkawi, *Talinum guadalupensis* på Guadalupe og den kendte *Pelargonium cotyledonis* på St. Helena.

Brighamia kendes fra seks kystområder på fem af de mindre øer i Hawaigruppen. Dens foretrukne voksesteder er stejle klinger og skråninger, hvilket tilsyneladende har reddet den fra udryddelse. Der findes formodentlig kun en art i slægten, nemlig *B. insignis*, men den er til gengæld meget variabel. Således har lokale botanikere opstillet fire arter, og den, der ses på billederne, blev modtaget under navnet *Brighamia citrina* v. *napaliensis*. Planten er beslægtet med *Lobelia*, og blomsterne med det lange og snævre rør viser at nat-sværmerne er bestøveren.

I god form og kondition er Brighamia et flot syn. De

største planter i Reading er nu omkring 80 cm høje og 15 cm i bredden ved basis. Den glatte skinnende bark danner en fin kontrast til de friskgrønne blade. Planten grener sig sjældent, og jeg har endnu ikke hørt om stiklingsformering. Blomsterknopperne dannes så sent på året, at de falder af i vort lysfattige efterår, hvis ikke man giver planterne tilskudslys. På grund af det gode ovenlys i Reading, så har planterne blomstret fint, og ved hjælp af bestøvning med pensel har planterne sat ret godt med frø. Sidste år fik vi mere end 60 frøplanter, som allerede første år fik en størrelse som en tommelfinger. Men desværre er jeg bange for at den aldrig bliver almindelig i samlingerne. Den er meget sart med hensyn til varme. Den bliver hårdt angrebet af skadedyr - først og fremmest uldlus og rødt spind. Bortset fra disse minusser er den ganske nem, og den elsker fuld sol, en næringsrig veldrænet jord og rigeligt vand i vækstsæsonen!

Gordon Rowley
Earley, Reading, England
(På dansk ved P. B. P.)